

A KOMMUNISTÁK SZÖVETSÉGE ALAPÍTÓ OKMÁNYAI¹

I

Jelentés a Kommunisták Szövetsége Londonban 1847 június 2-a és 9-e között megtartott első kongresszusáról

A kongresszus a Szövetségnek Hamburgban²

Kedves Testvérek!

A Szövetség első kongresszusa, amelyet februárban hívott össze a központi vezetőség (csarnok) és amely ez év június 2-án nyílt meg itt Londonban, befejezte tanácskozásait. Ülési, Szövetségünk egész helyzeténél fogva, nem lehettek nyilvánosak.

Ám nekünk, a kongresszus tagjainak, feladatunk, hogy ezt a nyilvánosságot számotokra utólag legalább annyiban megteremtsük, hogy elétek tárjuk tárgyalásaink áttekintését.

Ezt annál is inkább meg kell tennünk, mert az eddigi központi vezetőségnek előttünk kellett számot adnia és nekünk ezért ki kell nyilvánítanunk nektek, hogyan volt megelégedve a kongresszus ezzel a számadással. Továbbá azért kell ezt megtennünk, mert az új szervezeti szabályzathoz egy olyan cikkelyt csatoltunk, amely a kongresszus minden törvényhozói határozatát az egyes csoportok szavazásának veti alá; ezért, legalábbis határozataink e részét illetően, kettős okból is kötelesek vagyunk közölni veletek az indítékokat.

A meghatalmazások megvizsgálása után először az eddigi csarnoknak kellett számot adnia a kongresszus előtt ügyintézéséről és jelentést tennie a Szövetség állapotáról. A küldöttek teljes megelégedésüket nyilvánították azzal a móddal, ahogy a csarnok a Szövetség érdekeire ügyelt és megkezdte a Szövetség újjászervezését. Ezzel ez a pont el volt intézve. A központi vezetőség jelentéséből és a kongresszus elé terjesztett eredeti levelekből merítjük a következő rövid áttekintést.

Londonban a legerősebb a Szövetségünk. Az egyesülési és szólásszabadság szerfelett megkönnyíti a propagandát és a számos derék tagnak alkalmat ad arra, hogy jellemét és tehetségét a Szövetség és az ügy javára érvényesítse.

¹ Az alapító okmányok kézíratait 1968-ban találták meg; a kéziratok eredeti szövege (és fényképmásolata) megjelent: „Gründungsdokumente des Bundes der Kommunisten (Juni bis September 1847)”, kiadta Bert Andréas; Dr. Ernst Hauswedell & Co., Hamburg 1969. — A kéziratokban áthúzott szövegrészeket csúcsos zárójelben — < > — közöljük.

² „Hamburgban” Moll kézírásával tintával utólag hozzáfűzve a litografált szöveghez. — Szerk.

A Szövetség erre a célra felhasználja a „Német Művelődési Társaság Munkások számára” elnevezésű szervezetet, ennek whitechapeli fióktársaságával egyetemben. A Szövetség tagjai részt vesznek továbbá a „Fraternal Democrats”-ban, a francia kommunista vitaegyletekben stb.

A párizsi egykori csarnok maga is belátta, hogy a londoni Szövetségnek mennyivel inkább áll módjában átvenni a szövetségi ügyek központi irányítását, mint neki. Az összes okmányok és maguk a központi vezetőség tagjai sehol nincsenek olyan biztonságban, mint itt. A kongresszusnak tárgyalásai alatt elegendő alkalma volt látni, hogy a londoni csoportoknak elégséges számú derék emberük van, akikre a Szövetség legfőbb végrehajtó hatalmát rá lehet bízni. Ezért úgy határozott, hogy a központi vezetőség Londonban maradjon.

Párizsban a Szövetség az utóbbi években nagyon hanyatlott. A gau-vezetőségi és csarnok-tagok hosszú ideje csak formai viszálykodásokkal és állítólagos szabályzatsértésekkel foglalkoztak, ahelyett, hogy az egész Szövetség vagy gaujuk ügyeit tartották volna szemmel. A csoportokban hasonló időtrabló, felesleges és szakadásokat előidéző aprólékosságokat tárgyaltak. Legfeljebb azokról a régi kérdésekről vitáztak, amelyeket Weitling „Garanciái” óta mindig újra, unos-untig megbeszéltek már. Magában a párizsi Szövetségben nem mutatkozott a legcsekélyebb haladás, a legcsekélyebb részvétel sem az elv fejlesztésében, a proletariátus mozgalmában, amely a Szövetség más helyi szervezeteiben, valamint a *Szövetségen kívül* végbement. Ennek az volt a következménye, hogy mindazok, akik nem voltak megelégedve azzal, amit nekik a Szövetségen *belül* nyújtottak, a Szövetségen kívül kerestek további felvilágosítást. Ezt a felvilágosítás iránti igényt használta ki egy irodalmi iparlovag és munkáskizsákmányoló, *Karl Grün* német irodalmár. Ez a személy csatlakozott a kommunizmushoz, amikor észrevette, hogy kommunista írásokkal pénzt lehet keresni. Egy idő múlva látta, hogy veszélyes magát továbbra is kommunistának vallani, és ekkor Proudhonnak a nemzetgazdaságtani ellentmondásokról szóló új, szintén általa németre fordított könyvében talált ürügyet visszalépésére. Az ebben a különben igen jelentéktelen könyvben lerögzített nemzetgazdaságtani állításokat tette az említett Grün a Párizsban, szövetségi tagok számára tartott előadások alapjává. Ezeket az előadásokat kétféle emberek látogatták: 1. olyanok, akiknek a kommunizmustól egyáltalában elment már a kedvük, 2. olyanok, akik azt remélték, hogy az említett Grüntől talán útbaigazítást kapnak egy sereg kérdést és kétséget illetően, amelyekre a csoportok ülésein soha nem találtak megoldást számukra. Az utóbbiak elég számosan voltak és a párizsi csoportok leghasználhatóbb és leginkább fejlődőképes tagjaiból kerültek ki. Az említett Grünnek az utóbbiak közül is sikerült egy ideig többeket elvakítania szólamaival és állítólagos roppant tudományával. Ezáltal a Szövetségben szakadás állt be. Az egyik oldalon állt az a párt, amely a csarnokban és a gauban kizárólagosan uralkodott, a wetlingiánusok pártja; — a másik oldalon álltak azok, akik még úgy vélekedtek, hogy Grüntől is lehet valamit tanulni. Csakhamar azonban látták ezek, hogy Grün mennyire határozottan ellenségesen nyilatkozott a kommunistákról és hogy egész tanítása mennyire nem képes a kommunizmust helyettesíteni. Heves vitákat rendeztek, amelyekben megmutatkozott, hogy csaknem valamennyi szövetségi tag hű maradt a kommunizmushoz és csak ketten-hárman védelmezték az említett Grünt és az ő proudhoni rendszerét. Egyszersmind kiderült, hogy ugyanez a Grün, szokása szerint, becsapta a munkásokat, mivel 30 frankot, a lengyel felkelők javára rendezett gyűjtés összegét, magáncéljaira használt fel és egy-

általában több száz frankot kunyerált ki tőlük a porosz Landtag véghatároztairól írott nyomorúságos broszúra kinyomatására. Elég az hozzá, hogy Grün addigi hallgatóinak többsége elmaradt és egy új pártot alkotott, amely főleg arra törekedett, hogy a kommunista elvet minden következtetésében és a társadalmi viszonyokkal való összefüggésében továbbfejlessze. E szakadás folytán azonban szétesett a Szövetség szervezete. A központi vezetőség a tél folyamán egy megbízottat küldött, aki a szervezetet a lehetőséghez képest helyreállította. De a viszálykodások hamarosan kiújultak; a három különböző párt és elv kiengesztelhetetlennek bizonyult. A haladáspártnak, a weitlingiánusok segítségével, sikerült eltávolítani a Szövetségből a 2—4 konok grüniánust, akik egyenesen a kommunizmus ellen nyilatkoztak. De most a kongresszusi küldött megválasztásánál a gau-vezetőség ülésén összeveszett a két párt. Az ellentét orvosolhatatlanná vált, és hogy legalább választásig jussanak, abban a 3 csoportban, amelyben a haladáspárt a legerősebben volt képviselve, elhatározták, hogy különválnak attól a két csoporttól, amelyen a weitlingiánusok fő ereje nyugodott, és együttes ülésen külön kongresszusi küldöttet választanak. Ez megtörtént. Ezzel a weitlingiánusokat ideiglenesen eltávolították a Szövetségből és a szövetségi tagok számát 1/3-dal csökkentették. A kongresszus mindkét párt beterjesztett igazolásának megvizsgálása után kijelentette, hogy a 3. csoport eljárás módjával ért egyet, mert a Weitling-párt mindenütt feltartóztatta a Szövetséget fejlődésében, amiről Londonban és Svájcban is szereztünk tapasztalatokat. A kongresszus egyhangúlag úgy határozott, hogy a párizsi weitlingiánusokat eltávolítja a Szövetségből és a párizsi többség küldöttét engedi be a kongresszusra.

Így persze a szövetségi tagok száma Párizsban nagyon megcsappant. De viszont a gátló elemeket is félretolták és a harc megújult tevékenységre serkentette a kedélyeket. Új szellem, egészen új energia nyilvánul meg. A rendőri üldözések, úgy látszik, nagyrészt véget értek és egyáltalában nem az ellen a párt ellen irányultak, amely most győzött és amelynek csak egy tagját utasították ki, hanem szinte csak a Grün-féle pártot sújtották — ez bizonyíték arra, hogy az egész üldözés a porosz kormányzat közlésein alapult, mint mindjárt meglátjuk. És ha a kormányzat feloszlatta a nyilvános külső gyűléseket, ez is főleg a grüniánusokat sújtja, akik ott a szót vitték és kikeltek a kommunizmus ellen, mivel a kommunisták ott természetesen nem válaszolhattak nekik szabadon. Ilymódon a Szövetség Párizsban most sokkal jobban áll, mint abban az időben, amikor lemondott a csarnokról. Kevésbé számosak vagyunk, de egységesekek, és derék embereink vannak ott.

Lyonban a Szövetség szervezett tagokat számlál, akik úgy látszik tőlük telhetően részt vesznek a dologban.

Marseille-ben szintén meg vagyunk szervezve. Az ottani tagokról a következőket írják nekünk: „A marseille-i Szövetség helyzete nem a legjobb. Levélbeli buzdítás nem sokat segítene; igyekezni fogunk, hogy az ősszel néhányan közülünk odautazzanak és a Szövetséget újra megszervezzék.”

A Szövetségnek sikerült Belgiumban is szilárdan megvetnie a lábát. Brüsszelben derekas csoport működik, amelynek tagjai németek és belgák és amely Lüttichben a vallon gyári munkások között már egy második csoportot alapított. A Szövetség kilátásai ebben az országban egészen öröndetesek és reméljük, hogy a következő kongresszuson Belgiumot már több küldött fogja képviselni.

Németországban több csoportunk volt Berlinben, ezeket az idén tavasszal a

rendőrség váratlanul szétugrasztotta. A Szövetség tagjai az újságokból értesülhettek arról, hogy egy szövetségi tagok által irányított munkásgyűlést a rendőrség feloszlattott, vizsgálatot indított, és ennek következtében több vezető tagot letartóztattak. A letartóztatottak között volt bizonyos Friedrich Mentel, szabó, potsdami születésű, kb. 27 éves, zömök középtermetű stb. Ez az ember, aki korábban Londonban és Párizsban járt, az utóbbi helyen a Grün-féle párthoz tartozott és érzélgős szeretet-ömlengőnek bizonyult, egyébként pedig utazásain elég pontosan megismerte a Szövetség viszonyait, nem volt képes ezt a kis megpróbáltatást kiállni. Ezúttal is megmutatkozott, hogy az ilyen érzelem-emberek értelmi gyengesége és zavarossága csak a vallásban találhatja meg végső kielégülését. Az említett Mentel néhány nap alatt egy pap hatására teljesen megtért és fogsága alatt kétszer vett részt az úrvacsora komédiájában. Egy berlini tagunk a következőket írja nekünk: „... beszélt a bíróság előtt a párizsi, londoni, hamburgi és kielii csoportokról (ezeket mind maga is felkereste) és megadta azokat a címeket, amelyeken Hermann Kriege Berlinbe küldte, Volkstribun'-ját. Egyenesen a szemébe mondta egy másiknak: nem adtam el neked ezeket a könyveket? nem gyűltünk össze ott meg ott? nem vagy tagja az Igazak Szövetségének? és amikor mindenre 'nem' volt a válasz, Mentel így szólt: hogyan felelhetsz ezért a mindenható és mindentudó Isten előtt? és más ilyen ostobaságokat.” Szerencsére az említett Mentel aljassága nem tudta megzavarni a többi vádlottat és ilyenképpen a kormány számára nem maradt más hátra, mint hogy a letartóztatottakat ideiglenesen szabadlábra helyeztesse. Az említett Mentel denunciálásai nyilvánvalóan a legszorosabb összefüggésben állnak a párizsi német kommunisták üldözésével. Csak gratulálhatunk magunknak ahhoz, hogy a grüniánus Mentel magukat a grüniánusokat tekintette és denunciálta a Szövetség tulajdonképpeni vezetőinek. Ez a valódi kommunistákat általánosságban megoltalmazta az üldözésektől. Természetesen ezek az események az egész berlini körzetet dezorganizálták. Mindazonáltal az ottani tagok általunk ismert derekasságánál fogva megvan a reményünk arra, hogy hamarosan megtörténik a Szövetség újjászervezése.

Hamburg szintén meg van szervezve. Az ottani tagokat azonban némiképpen megfélemlítették ezek a berlini üldözések. A kapcsolatok mindazonáltal egy pillanatra sem szakadtak meg.

A Szövetség meg van szervezve továbbá Altonában, Brémában, Mainzban, Münchenben, Lipcsében, Königsbergben, Thornban, Kielben, Magdeburgban, Stuttgartban, Mannheimban és Baden-Badenban. Skandináviában szintén meg van már szervezve Stockholmban.

Svájcban a Szövetség helyzete nem olyan öröndetes, mint kívánhatnánk. Itt kezdettől fogva a weitlingiánusok pártja volt a domináló. A fejlődés hiánya a svájci csoportokban főleg abban mutatkozott meg, hogy egyrészt képtelenek voltak a régi harcot az ifjúnémetekkel végigvinni, másrészt még vallásilag léptek fel az ifjúnémetek ellen és hagyták, hogy egészen siralmas iparlovagok, pl. az ünnepélyes holsteini Georg Kuhlmann, a leggaládabbul kizsákmányoltjak őket. Rendőrségi intézkedések következtében a Szövetség Svájcban annyira dezorganizálódott, hogy a kongresszus elhatározta, hogy rendkívüli intézkedéseket tesz újonnan való megszervezésére. Ezeknek az intézkedéseknek a sikerét és módját magától értetődően csak később lehet a csoportok tudtára adni.

Amerikát illetően még meg kell várni a központi vezetőség által oda küldött

megbízott későbbi híreit, mielőtt határozott jelentést tehetünk a Szövetség ottani viszonyainak végső alakulásáról.³

Ebből a jelentésből, valamint magukból a bemutatott szövetségi levelekből két dolog tűnik ki: először, hogy amikor a londoni csarnok a vezetést átvette, a Szövetség kétségtelenül nehéz helyzetben volt, hogy az addigi központi vezetőség korántsem fogta fel a reá háruló kötelességeket, hogy az egésznek az összefogását teljesen elhanyagolta és hogy a Szövetség e dezorganizálódása mellett még magukban az egyes csoportokban is összeütközést szító elemek ütötték fel lassanként a fejüket. A londoni központi vezetőség ezek között a Szövetség létezését fenyegető körülmények között azonnal megtette a szükséges intézkedéseket: megbízottakat küldött ki, néhány az egésznek a fennállását veszélyeztető tagot eltávolított, a kapcsolatokat helyreállította, összehívta az általános kongresszust és előkészítette az ott megvitatandó kérdéseket. Ugyanakkor lépéseket tett arra, hogy a kommunista mozgalom más elemeit, amelyek eddig a Szövetségtől idegenek voltak, bevonja a Szövetségbe — ezek a lépések a legnagyobb sikerrel jártak.

E kérdések elintézése után a kongresszusnak a szervezeti szabályzat átvizsgálásával kellett foglalkoznia. E tanácskozásoknak valamennyi cikkelyében egyhangúlag elfogadott eredménye a csoportok előtt fekszik az új szervezeti szabályzatban, amelyet a kongresszus végleges elfogadásra javasol. — A tett módosítások indoklására a következőket jegyezzük meg:

A névváltoztatást Igazak Szövetségéről Kommunisták Szövetségére azért fogadtuk el, mert, először, a régi nevet az említett Mentel aljas árulásai folytán a kormányok már ismerik és már emiatt is tanácsossá vált a megváltoztatása. Másodsor és főleg azért, mert a régi nevet egy különös alkalmammal olyan különös eseményekre való tekintettel fogadták el, amelyeknek a Szövetség mostani céljához a legcsekélyebb közük sincs többé. Ez a név tehát már nem időszerű és a legkevésbé sem fejezi ki azt, amit akarunk. Hányan akarnak igazságosságot, azaz amit ők igazságosságnak neveznek, anélkül, hogy ezért kommunistáknak kellene lenniök. Mi azonban nem azzal tűnünk ki, hogy egyáltalában igazságosságot akarunk, ezt mindenki állíthatja magáról, hanem azzal, hogy a fennálló társadalmi rendet és a magántulajdont támadjuk, azzal, hogy a vagyonszétosztást akarjuk, azzal, hogy kommunisták vagyunk. Ezért Szövetségünkre csak egy név illik, az a név, amely azt mondja, amik valóban vagyunk és mi ezt a nevet választottuk. — Ugyanebben az értelemben a politikai egyesületektől ránk maradt gau és csarnok neveket, melyek németessége a mi antinacionális, minden nép előtt nyitva álló Szövetségünk jellegénél fogva zavaró bonyomást keltett, ezeket a neveket olyan szavakkal helyettesítettük, amelyek valóban azt jelentik, amit jelenteniök kell. Az ilyen egyszerű, érthető nevek bevezetése még inkább arra szolgál, hogy propagandisztikus Szövetségünket megfossza attól az összeesküvő jellegtől, amelyet ellenségeink úgy szeretnének ránk fogni.

Annak szükségességét, hogy a most első ízben összehívott kongresszust megismételjük, *rendszeresen* megismételjük és a Szövetség egész törvényhozó hatalmát — a csoportok jóváhagyásának fenntartásával — a kongresszusra ruházzuk, egyhangúlag elismerték, anélkül, hogy erről vitára került volna sor. — Reméljük, hogy az erről megfogalmazott rendelkezésekben eltaláltuk azo-

³ Eddig W. Wolff kézírása; a következő bekezdéstől más írás (J. Mollé vagy H. Baueré). — Szerk.

kat a pontokat, amelyeken a dolog megfordult, és amelyek révén a kongresszus hatékony tevékenysége az egésznek az érdekében biztosítva van.

A feliratok elhagyása — amelyeket, amennyiben törvényi rendelkezéseket tartalmaztak, a szabályzat meghatározott cikkelyei, amennyiben pedig általános kommunista alapelveket tartalmaztak, a kommunista hitvallás helyettesíti — egyszerűbb és egyöntetűbb alakot ad a szabályzatnak és egyúttal minden egyes vezetős szerv helyének pontosabb meghatározását idézte elő.

A szervezeti szabályzat elintézése után a központi vezetőség által előkészített, illetve az egyes küldöttek által előterjesztett különböző <kérdések> javaslatok kerültek megvitatásra.

Először az egyik képviselőnek arról a javaslatáról tanácskoztak, hogy hat hónap múlva hívjanak össze új kongresszust. A kongresszus maga is úgy érezte, hogy mint első kongresszus, amely olyan időben hivatott és ült össze, amikor a Szövetség szervezete ellankadt, mindenekelőtt szervező-alkotmányozó gyűlésnek kell, hogy tekintse magát. Érezte, hogy az előtte álló fontos kérdések alapos megválaszolásához egy új kongresszusra van szükség; mint-hogy ugyanakkor az új szervezeti szabályzat a legközelebbi kongresszust augusztus hónapra tette, tehát majdnem csak két hónap időköz lett volna, minthogy 1848 augusztusáig sem lehetett elhalasztani a második kongresszust, ezért úgy határoztak, hogy ezt a második kongresszust ez év november 29-re, hétfőre hívják össze ide Londonba. — Nem engedhetjük, hogy akár a kedvezőtlen évszak, akár az újabb költségek visszatartsanak bennünket. — A Szövetség kiállt egy válságot és ez egyszer nem szabad visszariadnia a rendkívüli erőfeszítéstől. — A Szövetség új alkotmánya magában foglalja a szükséges rendelkezéseket a küldöttek megválasztására vonatkozóan és ilyenképpen reméljük, hogy a második kongresszusra számos körzet küld majd képviselőket.

Ugyanennek a képviselőnek az a javaslata, hogy vessenek ki egy meghatározott alapot a megbízottak számára, ugyanilyen általános visszhangra talált. — Úgy vélték, hogy kétféle küldöttek állnak Szövetségünk rendelkezésére. Először olyanok, akiket a Szövetség költségére speciális feladattal meghatározott helyekre küldenek, hogy vagy megalakítsák a Szövetséget olyan vidékeken, ahol még nem létezik, vagy újrászervezzék ott, ahol visszaesett. Ezeknek a megbízottaknak szükségképpen a központi vezetőség közvetlen ellenőrzése alatt kell állniuk. — Másodszor munkások, akik visszatérnek szülőföldjükre vagy egyéb utazásokat kell tenniük. Ilyen munkásokat, akik gyakran igen rátermett emberek, igen előnyösen lehet a Szövetség számára felhasználni némely csoport felkeresésére, amely nem esik távol útírányuktól, ha az ezzel okozott különköltségeket a Szövetség megtéríti nekik. Ilyen alkalmi megbízottak természetesen csak a körzeti vezetőség közvetlen ellenőrzése alatt állhatnak és csak különleges esetekben lehet őket a központi vezetőség alá helyezni. — Ezért a kongresszus elhatározta: megbízza a központi vezetőséget, hogy minden körzeti vezetőségtől szedjen be három hónaponként egy meghatározott pénzjárulékot és ezekből a járulékokból képezzen alapot az első fajtájú megbízottak kiküldésére. Továbbá megbízza a körzeti vezetőségeket, hogy a távozó derék tagokat a megjelölt módon, inkább, mint ahogy ez eddig történt, használják fel *alkalmi* megbízottakként és a külön útiköltséget saját alapjukból előre fizessék meg nekik. — Rendkívüli esetekben a körzeti vezetőségek a központi vezetőség alapjához fordulhatnak e célt szolgáló hozzájárulásért; hogy ennek a pénzkérésnek eleget tegyenek-e, arról természetesen a

központi vezetőség dönt. Minden megbízott annak a vezetőségnek felelős, amely pénzt adott neki és annak tesz jelentést.

Mindnyájan be fogjátok látni, mennyire szükséges a propagandát megbízottak révén megszervezni és központi irányítás alá vetni. — Reméljük, hogy alapos megfontolás után hozott határozataink megnyerik tetszésüket és az ügy érdekében jó eredménnyel járnak.

A következő kérdés a Szövetség sajtószerve volt; hogy mennyire szükség van ilyenre, azt vita nélkül elismerték. Ugyancsak minden további nélkül belátták, hogy a lap csak Londonban jelenhet meg, s hogy nem sűrűbben mint hetenként, de nem ritkábban mint havonként kell megjelennie. — A címet, a jelmondatot és a formátumot megállapították, s a júliusban megjelenő mutatóványszámból megismeritek majd ezeket. A szerkesztésre bizottság áll fenn, amíg a folyóirat nyilvánossá nem lesz, akkor egy már szintén kinevezett szerkesztő veszi át az irányítást, a bizottság közreműködésével. — Miután mindezt megtárgyalta, a kongresszus áttért a költségek kérdésére. Először is a nyomda kiegészítéséhez szükség van még egy s másra, különösen egy vas sajtóra, s a központi vezetőséget megbízták, hogy ennek céljára járulékot szedjen a körzeteiktől. Azután pedig kiszámították a költségeket. — Kitűnt, hogyha az egy éves heti szám darabja 2 penny = 4 sou = 2 ezüstgaras = 6 krajcár, akkor a költségek fedezéséhez számos előfizetőre lenne szükség, és erre ebben a pillanatban még nem számíthatunk bizonyosan. — Egy havilap, szerkesztő nélkül, kevesebb előfizetővel is fennállhat, de nem teljesítheti a Szövetség szabta követelményeket. — Ám az, hogy a hetilaphoz szükséges számú előfizetőt meg tudjuk-e szerezni, túlságosan bizonytalan, semhogy ennek alapján magunkra vállalhatnánk a szükséges kötelezettségeket. — Ezért a következőképpen határoztunk: Egyelőre egy mutatóványszám jelenik majd meg júliusban, ingyen. Azután az egyes csoportoknak körzeteik révén be kell majd küldeniök, hogy hány tagjuk van, mert a kongresszus úgy határozott, hogy legalábbis addig, amíg a folyóirat havi, minden tag megfizet egy példányt, de mindegyik csoport csak egyet kap és a maradékot díjtalanul elosztjuk. — A szövetségi tagok tudakozódjanak továbbá, hogy hány példányt lehet a vidékükön biztosan eladni, gyűjtsenek előfizetőket és erről tegyenek jelentést. — Akkor a novemberi kongresszus a központi vezetőség elé terjesztett értesülések alapján határoz majd a továbbiakról és lehetőleg újév előtt megindítja a lapot. — A londoni nyomdát egyelőre röplapok nyomására használjuk fel.

Végül a kommunista hitvallás kérdése. — A kongresszus átlátta, hogy a Szövetség alapelveinek nyilvános meghirdetése igen nagy fontosságú lépés. Hogy egy olyan hitvallás, amely néhány év és talán néhány hónap múlva már nem időszerű, már nem felel meg a többség szellemének, szükségképpen ugyanannyira károsan hatna, amennyire egy használható hitvallás haszonnal járna; hogy ezt a lépést tehát egész különösen óvatosan kell kezelni és nem szabad elhamarkodni. Éppen itt, akárcsak a Szövetség sajtószervényél, a kongresszus tudatában volt annak, hogy nem hozhat végleges döntést, hanem csak alkotmányozóan léphet fel, hogy a Szövetségben újraébredő életnek új tápot kell adnia egy hitvallás *tervéről* folytatandó vitával. Ezért a kongresszus úgy határozott, hogy ezt a tervet felvázolja és a csoportok elé terjeszti megvitatás, módosítási javaslatoknak és kiegészítéseknek a megfogalmazása és a központi vezetőséghez való beküldés céljából. A tervet mellékeljük. — Ajánljuk a csoportoknak, hogy komolyan és alaposan mérlegeljék. — Megkíséreltük, hogy egyrészt távol tartsuk magunkat minden rendszercsinálástól és minden kaszár-

nya-kommunizmustól, másrészt kerüljük a nyafogó érzelmi szocializmus unalmas és ízetlen szeretet-ömlengését, igyekeztünk ellenben arra, hogy mindig szilárd talajon maradjunk a társadalmi viszonyok állandó tekintetbevételével, amelyek, és csakis ezek, létrehozták a kommunizmust. Reméljük, hogy a központi vezetőség jó sok kiegészítési és módosítási javaslatot kap majd tőletek, és még egyszer felszólítunk benneteket, hogy éppen ezt a témát különösen buzgón vitassátok meg.⁴

Ez, kedves testvérek, az áttekintése, eredménye tárgyalásainknak. Szívesen elintéztük volna véglegesen az előterjesztett pontokat, megalapítottuk volna a Szövetség sajtószervét, meghirdettük volna egy hitvallásban a kommunista alapelveket. De a Szövetség érdekében, a kommunista mozgalom érdekében korlátokat kellett itt szabnunk magunknak, újra a többséghez kellett fordulnunk, és csak a második kongresszusra hagynunk, hogy véghezvigye azt, amit mi előkészítettünk.

Most rajtatok a sor, kedves testvérek, bebizonyítani, hogy szíveteiken viselitek a Szövetség ügyét, a kommunizmus ügyét. A Szövetség győzelmesen kikerült egy hanyatlási időszakból. A lagymatagságot és petyhüdséget leküzdöttük, a magában a Szövetségben felbukkant ellenséges elemeket eltávolítottuk. Új elemek léptek be. A Szövetség jövője biztosítva van. De, kedves testvérek, még nem olyan a helyzetünk, hogy egy pillanatra is lankadhatnak erőfeszítéseink: még nem hegedt be minden seb, még nem töltöttünk be újra minden hézagot, még érezhető sok fájdalmas következménye a harcnak, amelyet végigküzdöttünk. Ezért a Szövetség érdeke, a kommunista ügy még egy rövid ideig a legfeszítettebb tevékenységet követeli tőletek, ezért még néhány hónapig egy pillanatra sem szabad lankadnotok a munkában. Rendkívüli körülmények rendkívüli tetterőt kívánnak. Egy olyan válságot, amilyen Szövetségünk átment, egy olyan válságot, amelyben először a petyhüdséget kellett leküzdenünk, amelyet a német és egyéb rendőri akadályok ólmos nyomása, de még inkább az okozott, hogy a társadalmi viszonyok hamaros megjavulásának reménye mindinkább távolodni látszott teljesülésétől; — egy olyan válságot, amelyben továbbá nemcsak ellenfeleinknek, a burzsoázia uralma alatt álló vagy vele ellenünk szövetkezett kormányoknak az üldözései ellen kellett harcolnunk, hanem saját körünkben is akadtak ellenségek, és ezeket csakis a Szövetség veszélyeztetett helyzetét, az egész németajkú kommunista párt fenyegető felbomlását figyelembe véve, személyekre való minden tekintet nélkül le kellett győznünk és ártalmatlanná kellett tennünk: — az ilyen válságot, testvérek, nem lehet máról holnapra kiheverni. És még ha a Szövetség létezése, ha a szervezet ereje megint biztosítva van is, mindazonáltal hónapok szakadatlan munkája szükséges még ahhoz, hogy elmondhassuk: Teljesítettük kötelességünket mint kommunisták, mint a Szövetség tagjai.

Testvérek! Abban a szilárd meggyőződésben, hogy a körülmények súlyosságát éppúgy érzitek, mint mi, abban a szilárd meggyőződésben, hogy ezen nehéz körülmények között is teljesen megálljátok azonban a helyeteket, bizalommal fordulunk most hozzátok, a közösség ügye iránti lelkesedésetekhez. Tudjuk, hogy a burzsoázia aljas nyereségvágya szinte pillanatnyi időt sem hagy nektek az ügyért való munkára; tudjuk, hogy a végsőig leszorítja a nyomorúságos bért, amelyet kemény munkátokért ad; tudjuk, hogy éppen most éhínség és rossz üzletmenet különösen súlyosan nehezedik rátok; tudjuk, hogy

⁴ A következő bekezdéstől megint W. Wolff kézírása. — Szerk.

mihelyt mégis találtok időt és pénzt arra, hogy a közösség érdekében munkálkodjatok, a burzsoázia üldöz, bebörtönöz benneteket, tönkreteszi egészségeteket, fenyegeti életeteket; — mindezt tudjuk és mindezek ellenére egy pillanattig sem haboztunk, hogy újabb pénzáldozatokat kérjünk tőletek, megkettőzött tevékenységre szólítsunk fel benneteket. Mert pirulva és szégyenkezve vissza kellene vonulnunk az egész mozgalomtól, ha nem tudnánk, hogy azok a férfiak, akik megválasztottak minket, hogy az egésznek az üdvéről határozzunk, erőteljesen és haladéktalanul meg is valósítják határozatainkat; ha nem tudnánk, hogy nincs Szövetségünkben senki, akinek ne lenne legsajátabb, legdrágább érdeke a kommunista párt érdeke, a burzsoázia megdöntése és a közösség győzelme; ha nem tudnánk, hogy azok az emberek, akik elég elszántak voltak ahhoz, hogy Szövetségbe szerveződjenek, amely nagy veszélyeknek teszi ki őket, elég elszántak és szilárdak ahhoz is, hogy dacoljanak ezekkel a veszélyekkel és ezt a Szövetséget naggyá és egész Európán uralkodóvá tegyék; végül ha nem tudnánk, hogy az ilyen emberek annál bátrabbak, annál tevékenyebbek, annál lelkesebbek, minél nagyobb akadályok tornyosulnak előttük.

Testvérek! Nagy, dicső ügyet képviselünk. A legnagyobb forradalmasítást hirdetjük meg, amelyet valaha meghirdettek a világon — olyan forradalmasítást, amelynek alaposságban, kihatásban nincs párja a világtörténelemben. Nem tudjuk, mennyire adatik meg nekünk, hogy részesedjünk e forradalmasítás gyümölcseiben. De azt tudjuk, hogy ez a forradalmasítás erőteljesen közeledik; azt látjuk, hogy mindenütt, Franciaországban éppúgy, mint Németországban, Angliában éppúgy, mint Amerikában, a proletariátus haragos tömegei megmozdulnak és gyakran még zavaros, de egyre hangosabb és érthetőbb szóval követelik a pénzuralom béklyóiból, a burzsoázia béklyóiból való szabadulásukat. Azt látjuk, hogy a burzsoák osztálya mind gazdagabb lesz, hogy a középrendek egyre inkább tönkremennek és hogy így maga a történelmi fejlődés sürget egy nagy forradalmat, amely a nép ínsége és a gazdagok elbizakodottsága folytán egy napon kitör majd. Reméljük, testvérek, hogy ezt a napot még mindnyájan megérjük, és ha az elmúlt tavasszal nem is volt alkalmunk fegyvert fogni, ahogy a csarnok körlevele ezt lehetségesnek előfeltételezte, ez ne zavarjon meg benneteket! Eljön a nap, és azon a napon, amelyen a nép tömegeinek zárt oszlopai szétszórják majd a tőkések zsoldosait — azon a napon meg fog mutatkozni, mi volt a mi Szövetségünk és hogyan dolgozott! És ha nem is érhetjük meg a nagy harc minden gyümölcsét, ha százak hullanak is el közülünk a burzsoázia kartácsaitól, mégis mindnyájan, még az elesettek is megérik a *harcot* és ez a harc, ez a győzelem egymaga kárpótol a megfeszített munkával teli életért.

És ezzel búcsúzunk!

Heide
titkár

A kongresszus nevében

London, 1847 június 9.

Az elnök

Karl Schill

II

Szervezeti szabályzat

A Kommunisták Szövetsége

Világ proletárjai, egyesüljetek!

I. s z a k a s z

A Szövetség

1. *cikkely.* A Szövetség célja az emberek felszabadítása a vagyonközösség elméletének terjesztése és minél hamarabbi gyakorlati bevezetése révén.
2. *cikkely.* A Szövetség csoportokra és körzetekre oszlik, élén végrehajtó hatalomként a központi vezetőség áll.
3. *cikkely.* Mindenkitől, aki a Szövetségbe be akar lépni, megkívántatik:
 - a) férfias magatartás;
 - b) hogy soha ne kövessen el becstelen cselekedetet;
 - c) a Szövetség alapelveinek elismerése;
 - d) ismert megélhetési eszközök;
 - e) hogy nem tartozik semmiféle politikai vagy nemzeti egyesülethez;
 - f) egyhangú felvétel valamely csoportba és
 - g) becsületszava, hogy hűségesen fog munkálkodni és titoktartó lesz.
4. *cikkely.* Az összes szövetségi tagok egyenlők és testvérek, s mint ilyenek kötelesek segíteni egymást minden helyzetben.
5. *cikkely.* Az összes tagok szövetségi neveket vesznek fel.

II. s z a k a s z

A csoport

6. *cikkely.* A csoport legalább három és legfeljebb tizenkét tagból áll. Az e számon túl való gyarapodásának kettéoszlással veszik elejét.
7. *cikkely.* Minden csoport választ egy elöljárót és egy elöljáróhelyettest. Az elöljáró vezeti az üléseket, a helyettes kezeli a pénztárt, amelybe a tagok járulékaik befolyanak.
8. *cikkely.* A csoportok tagjai buzgón fáradozzanak azon, hogy a Szövetséget derék férfiak bevonásával gyarapítsák és igyekezzenek mindig oda hatni, hogy elveket, ne pedig ezt vagy azt a személyt vegyék vezérfonalul.
9. *cikkely.* Új tagok felvétele a csoport elöljárója és azon tag útján történik, aki a felvételre jelentkezőt a Szövetség felé irányította.
10. *cikkely.* A csoportok kölcsönösen ismeretlenek egymás előtt és megkülönböztető neveket vesznek fel, amelyeket ők maguk választanak.

III. s z a k a s z

A körzet

11. *cikkely.* A körzet legalább két és legfeljebb tíz csoportot foglal magában.
12. *cikkely.* A csoportok előjárói és helyetteseik alkotják a körzeti vezetőséget. Saját kebelükből elnököt választanak.
13. *cikkely.* A körzeti vezetőség a körzet összes csoportjainak végrehajtó hatalma.
14. *cikkely.* Magukban álló csoportoknak valamelyik már meglévő körzeti vezetőséghez kell csatlakozniuk, vagy más magukban álló csoportokkal együtt új körzetet kell alakítaniuk.

IV. s z a k a s z

A központi vezetőség

15. *cikkely.* A központi vezetőség az egész Szövetség végrehajtó hatalma.
16. *cikkely.* Legalább öt tagból áll és annak a helységnek a körzeti vezetősége választja, amelyen a székhelyének lennie kell.

V. s z a k a s z

A kongresszus

17. *cikkely.* A kongresszus a Szövetség törvényhozó hatósága.
18. *cikkely.* Minden körzet küld egy képviselőt.
19. *cikkely.* Minden év augusztus hónapjában összeül egy kongresszus. A központi vezetőségnek joga van fontos esetekben rendkívüli kongresszust egybehívni.
20. *cikkely.* A mindenkori kongresszus határozza meg, hol legyen a folyó évben a központi vezetőség székhelye.
21. *cikkely.* A kongresszus minden törvényhozói határozatát a csoportok elé terjesztik elfogadás vagy elvetés végett.
22. *cikkely.* Mint a Szövetség végrehajtó hatalma, a központi vezetőség számadással tartozik a kongresszusnak ügyviteléről, és ezért részt vesz a kongresszuson, de nincs szavazati joga.

VI. s z a k a s z

Általános rendelkezések

23. *cikkely.* Aki férfiatlanul vagy a Szövetség elvével ellentétesen cselekszik, azt a körülményektől függően <eltávolítják> vagy eltávolítják, vagy kitaszítják a Szövetségből. A kitaszítás kizárja az újravételét. —
24. *cikkely.* Az olyan tagok felett, akik bűnt követnek el, a <legfelsőbb>

körzeti vezetőség ítélkezik, s ez gondoskodik az ítélet végrehajtásáról. —

25. *cikkely.* Minden csoportnak a legszigorúbban ügyelnie kell az eltávolítottakra és kutasítottakra; továbbá pontosan meg kell figyelnie környékének gyanús személyeit, és mindazt, ami ezek részéről a Szövetség kárára történik, azonnal jelenteni kell a körzeti vezetőségnek, amelynek azután meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a Szövetség biztosítására.
26. *cikkely.* A csoportok és a körzeti vezetőségek, valamint a központi vezetőség legalább kéthetenként egyszer üljenek össze.
27. *cikkely.* A csoportok heti vagy havi járulékot fizetnek, amelynek nagyságát az illető körzeti vezetőség határozza meg. — Ezeket a járulékokat a vagyonközösség elveinek terjesztésére és levélportóra fordítják.
28. *cikkely.* A körzeti vezetőségek kötelesek a hozzájuk tartozó csoportoknak hat hónaponként elszámolni a kiadásokról és bevételekről. —
29. *cikkely.* A körzeti vezetőségek és a központi vezetőség <elnök> tagjait egy évre választják és akkor vagy újra meg kell erősíteni őket tisztükben, vagy másokkal helyettesíteni. —
30. *cikkely.* A választások szeptember hónapban történnek. A választók egyébként bármikor visszahívhatják tisztségviselőiket, ha nincsenek megalégedve ügyvitelükkel.
31. *cikkely.* A körzeti vezetőségeknek gondoskodniuk kell arról, hogy csoportjaikban legyen anyag hasznos és szükséges vitákhoz. A központi vezetőség viszont tekintse kötelességének, hogy megküldje az összes körzeti vezetőségeknek az olyan kérdéseket, amelyeknek megvitatása elvünk szempontjából fontos.
32. *cikkely.* Minden körzeti vezetőség, s ennek hiányában a csoport, sőt mind-egyik szövetségi tag is, ameddig egyedül áll, köteles rendszeresen levelezni a központi vezetőséggel vagy egy körzeti vezetőséggel.
33. *cikkely.* Minden szövetségi tag, aki lakóhelyet akar változtatni, tartozik erről előjáróját előzetesen értesíteni.
34. *cikkely.* Az egyes körzeti vezetőségekre van bízva, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyeket a körzet biztonsága és hathatós működése érdekében tanácsosnak tartanak. Ezek az intézkedések azonban nem állhatnak ellentmondáshoz az általános szabállyal.
35. *cikkely.* A szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó összes javaslatok a központi vezetőségnek küldendőek be és ez a kongresszus elé terjeszti őket döntésre. —

VII. s z a k a s z

Felvétel

36. *cikkely.* A szervezeti szabályzat felolvasása után a 9. cikkelyben megjelölt két szövetségi tag a következő öt kérdést teszi fel a felvételre jelentkezőnek. Ha „Igen”-nel felel, akkor becsületszavát veszik és szövetségi tagnak nyilvánítják.
Az öt kérdés ez:

- a) Meg vagy győződve a vagyonszövetség elveinek igazságáról?
- b) Szükségeseznek tartasz-e egy erős Szövetséget ezen elvek mielőbbi megvalósításához és akarsz-e egy ilyenbe belépni?
- c) Megígéred-e, hogy szóval és tettel mindig a vagyonszövetség elveinek terjesztésén és gyakorlati megvalósításán fogsz munkálkodni?
- d) Megígéred-e, hogy titkot tartasz a Szövetség fennállására és összes ügyeire vonatkozóan?
- e) Megígéred-e, hogy engedelmeskedsz a Szövetség határozatainak?

Akkor add erre zálogul becsületszavadat !

*

A kongresszus nevében és megbízásából

Heide
titkár

Az elnök
Karl Schill

London, 1847 június 9.

III

A kommunista hitvallás tervezete⁵

1. kérdés. *Kommunista vagy?* —

Felelet. — Igen.

2. kérdés. *Mi a kommunisták célja?* —

A társadalmat úgy berendezni, hogy mindegyik tagja a maga összes adottságait és erőit teljes szabadságban és anélkül, hogy ezzel a társadalom alapfeltételeit megsértené, kifejleszthesse és működtethesse.

3. kérdés. *Hogyan akarjátok ezt a célt elérni?* —

A magántulajdon megszüntetésével, melynek helyébe a vagyonszövetség lép.

4. kérdés. *Mire alapozzátok vagyonszövetségteket?* —

— Először is a termelőerőknek és a létfenntartási eszközöknek az ipar, a mezőgazdaság, a kereskedelem és a gyarmatosítás fejlődése által létrehozott tömegére és végtelenségig való gyarapításuknak a gépi berendezésben, a vegyi és egyéb segédeszközökben rejlő lehetőségére.

— Másodszor arra, hogy minden ember tudatában vagy érzésében léteznek bizonyos elvek mint megdönthetetlen alapelvek, elvek, amelyekről nem szükséges bizonyítani, hogy az egész történelmi fejlődés eredményei.

5. kérdés. *Melyek ezek az elvek?* —

— Pl. minden ember arra törekszik, hogy boldog legyen. Az egyesnek a boldogsága elválaszthatatlan az összesek boldogságától stb.

⁵ Engels kézírása. — Szerk.

6. kérdés. *Milyen módon akarjátok előkészíteni vagyonközösségeket?*

— A proletariátus felvilágosítása és egyesítése révén.

7. kérdés. *Mi a proletariátus?* —

— A proletariátus a társadalomnak az az osztálya, amely kizárólag munkájából, nem pedig valamely tőke profitjából él; az az osztály, amelynek java és baja, élete és halála ezért a jó és rossz üzletmenet váltakozásától, egyszerűen a konkurencia ingadozásaitól függ.

8. kérdés. *Igy hát nem mindig léteztek proletárok?* —

— Nem. Mindig léteztek *szegény és dolgozó osztályok*; s csaknem mindig a dolgozók voltak a szegények. De proletárok nem mindig léteztek, mint ahogy a konkurencia sem volt mindig szabad.

9. kérdés. *Hogyan keletkezett a proletariátus?* —

— A proletariátus a gépek bevezetéséből eredt, amelyeket a múlt század közepe óta találtak fel és amelyek közül a legfontosabbak: a gőzgép, a fonógép és a mechanikai szövőszék. E gépek, amelyek nagyon drágák voltak és ennél fogva csak gazdag emberek szerezhették be őket, kiszorították az akkori munkásokat, mivel a gépek révén olcsóbban és gyorsabban lehetett az árukat szolgáltatni, mint ahogy ezt az addigi munkások tökéletlen rokkáikon és szövőszékeiken tehették. Ezáltal a gépek az ipart egészen a nagy tőkések kezébe szolgáltatták és a munkások kevéske tulajdonát,⁶ amely főleg szerszámaikból, szövőszékeikből stb. állt, teljesen értéktelenné tették; úgyhogy a tőkésé lett minden, a munkásnak semmije sem maradt. Ezzel be volt vezetve a gyárrendszer. Amikor a tőkések átlátták, milyen előnyös ez nekik, igyekeztek a gyárrendszert egyre több munkaágra kiterjeszteni. A munkát mindinkább megosztották a munkások között, úgyhogy az utóbbiak, akik mindegyike korábban egy egész munkadarabot csinált, most ennek a darabnak csak egy részét csinálták. Az így egyszerűsített munka gyorsabban és ezért olcsóbban szolgáltatta a készítményeket és csak most látták csaknem minden munkaágban, hogy itt is lehet gépeket alkalmazni. Mihelyt mármost egy munkaágot gyárszerűen üztek, a nagy tőkések kezébe került, éppen úgy, mint a fonoda és a szövőde, és a munkásokat megfosztották önállóságuk utolsó maradványától. Lassanként odáig jutottunk, hogy csaknem *minden* munkaágot gyárszerűen üznek. Ezáltal mindinkább tönkrement az eddigi közép-rend, különösen a kis kézművesmesterek, teljesen megváltozott a munkások korábbi helyzete, és létrejött két új, lassanként valamennyi többi osztályt elnyelő osztály. Mégpedig:

I. A nagy tőkések osztálya, akik az összes előrehaladott országokban csaknem kizárólagos birtokosai a létfenntartási eszközöknek és azoknak az eszközöknek (gépeknek, gyáraknak, műhelyeknek stb.), amelyekkel ezeket a létfenntartási eszközöket előállítják. Ez a *burzsoák* osztálya, vagyis a *burzsoázia*.

II. A teljesen nincstelenek osztálya, akik arra vannak ráutalva, hogy az első osztálynak, a burzsoáknak eladják munkájukat,

⁶ és a munkások kevéske tulajdonát *más kézírással (W. Wolff?) betoldva* — Szerk.

hogy csakis érte megkapják tőlük a létfenntartási eszközöket. Minthogy ennél a munkaüzletnél a felek *helyzete* nem *egyenlő*, hanem a burzsoák előnyben vannak, a nincstelenek kénytelenek a burzsoák szabta rossz feltételeknek engedelmeskedni. Ezt a burzsoáktól függő osztályt a *proletárok* osztályának, vagyis a *proletariátusnak* hívják. —

10. kérdés. *Miben különbözik a proletár a rabszolgától?* —

— A rabszolgát egyszer s mindenkorra eladták. A proletárnak naponként és óránként önmagát kell eladnia. A rabszolga egy úrnak a tulajdona, és éppen ezért biztosított létezése van, bármily nyomorúságos is az. A proletár úgyszólván az egész burzsoá *osztály* rabszolgája, nem egy úré, és ezért nincs biztosított létezése, mivel senki nem vásárolja meg tőle a munkáját, ha nincs rá szüksége. A rabszolga *dolognak* számít, nem a polgári társadalom tagjának. A proletárt elismerik *személynek*, a polgári társadalom tagjának. A rabszolgának ennél fogva *lehet* jobb létezése, mint a proletárnak, de ez magasabb fejlődési fokon áll. A rabszolga felszabadítja magát azáltal, hogy *proletárrá válik* és az összes tulajdonviszonyokból *csak a rabszolgaság* viszonyát törli el. A proletár csak azáltal szabadíthatja fel magát, hogy eltörli a *tulajdont egyáltalán*.

11. kérdés. *Miben különbözik a proletár a jobbágytól?*

— A jobbágy egy darab földet, tehát egy termelési szerszámot használhat a hozam nagyobb vagy kisebb részének leadása ellenében. A proletár olyan termelési szerszámokkal dolgozik, amelyek másvalakinek a tulajdonai, aki neki munkájáért a termékeknek egy a konkurrencia meghatározta részét átengedi. A munkás részesedését a jobbágy esetében saját munkája határozza meg, tehát ő maga. A proletár esetében a konkurrencia határozza meg, tehát mindenekelőtt a burzsoá. A jobbágynek biztosított létezése van, a proletárnak nem. A jobbágy úgy szabadítja fel magát, hogy elkergeti hűbérurát és maga lesz tulajdonossá, tehát belép a konkurenciába és egyelőre csatlakozik a birtokos osztályhoz, a kiváltságos osztályhoz. A proletár úgy szabadítja fel magát, hogy megszünteti a tulajdont, a konkurenciát és az összes osztálykülönbségeket.

12. kérdés. *Miben különbözik a proletár a kézművestől?*

— A proletártól megkülönböztetve így nevezett kézműves, ahogy a múlt században még szinte mindenütt, most pedig még itt-ott létezik, legfeljebb *egy ideig* proletár. Célja az, hogy ő maga tőkét szerezzen és ezzel más munkásokat kizsákmányoljon. Ezt a célt gyakran elérheti ott, ahol a céhek még léteznek vagy ahol az iparűzés szabadsága még nem vezetett a kézművességek gyárserűűzéséhez, heves konkurenciához. De mihelyt bevezetik a gyárrendszert a kézművességekbe és a konkurrencia teljesen felvirágzik, ez a kilátás elesik és a kézműves mindinkább proletárrá válik. A kézműves tehát úgy szabadul fel, hogy *vagy* burzsoává válik, illetve egyáltalában átmegy a középrendbe, *vagy* a konkurrencia folytán proletárrá válik (ahogy ez most többnyire történik) és csatlakozik a proletariátus mozgalmához, azaz többé vagy kevésbé tudatos kommunista mozgalomhoz.

13. kérdés. *Nem gondoljátok tehát, hogy a vagyontársadalom minden korban lehetséges volt?*
- Nem. A kommunizmus csak azóta keletkezett, hogy a gépek és más találmányok lehetővé tették, hogy a társadalom valamennyi tagja számára mindenoldalú kiképződést, boldog létezést helyezzenek kilátásba. A kommunizmus olyan felszabadításról szóló tanítás, amely a rabszolga, a jobbágy vagy a kézműves számára nem volt lehetséges, hanem csak a proletár számára, és ezért szükségszerűen a XIX. századhoz tartozik és soha korábban nem volt lehetséges.
14. kérdés. *Térjünk vissza a hatodik kérdésre. Ha a közösséget a proletariátus felvilágosítása és egyesítése révén akarjátok előkészíteni, akkor tehát elvetitek a forradalmat?*
- Meg vagyunk győződve arról, hogy minden összeesküvés nemcsak haszontalan, hanem még káros is. Szintúgy tudjuk, hogy forradalmakat nem szándékosan és önkényesen csinálnak, hanem hogy ezek mindenütt és mindig olyan körülményeknek a szükségszerű következményei, amelyek semmiképpen nem függenek egyes pártok, valamint egész osztályok akaratától és irányításától. Ámde azt is látjuk, hogy a proletariátus fejlődését a világ csaknem minden országában erőszakkal elnyomják a birtokos osztályok és hogy ezáltal a kommunisták ellenfelei munkálkodnak erőszakkal egy forradalom irányában. Ha ezáltal az elnyomott proletariátust végül is belekergetik egy forradalomba, akkor mi tettel éppúgy védeni fogjuk a proletariátus ügyét, mint most szóval.
15. kérdés. *Egy csapásra akarjátok a mostani társadalmi rend helyébe a vagyontársadalmat bevezetni?*
- Nem gondolunk erre. A tömegek fejlődését nem lehet dekretálni. Azoknak a viszonyoknak a fejlődése szabja meg ezt, amelyek között ezek a tömegek élnek, és ezért lassan megy végbe.
16. kérdés. *Miképpen gondoljátok megvalósíthatónak a mostani állapotból a vagyontársadalomba való átmenetet?*
- A vagyontársadalom bevezetésének első alapfeltétele a proletariátus politikai felszabadítása egy demokratikus állami berendezkedés révén.
17. kérdés. *Mi lesz az első rendszabályotok, mielőtt keresztülvittétek a <proletariátus megélhetése> demokráciát?*
- A proletariátus megélhetésének biztosítása.
18. kérdés. *Hogyan akarjátok ezt megvalósítani?*
- I. A magántulajdon olyan korlátozásával, amely előkészíti társadalmi tulajdonná való fokozatos átváltoztatását, pl. progresszív adókkal, az örökösödési jognak az állam javára történő korlátozásával stb.
- II. A munkásoknak nemzeti műhelyekben és gyárakban, valamint a nemzeti birtokokon való foglalkoztatásával.
- III. Minden gyermeknek állami költségen való nevelésével.
19. kérdés. *Hogyan intézik majd az átmeneti időszakban ezt a nevelést?*
- Minden gyermeket attól az időponttól, hogy nélkülözheti az első anyai gondozást, állami intézetekben fognak nevelni és oktatni.

20. kérdés. *A vagyonközösség bevezetésével nem proklamáljátok egyszersmind a nőközösséget is?*

— Semmiképpen. A férfi és nő közötti magánviszonyba és egyáltalán a családba csak annyiban fogunk beavatkozni, amennyiben a fennálló berendezkedés megtartása zavarná az új társadalmi rendet. Egyébként nagyon jól tudjuk, hogy a családi viszony a történelem folyamán a tulajdonviszonyok és fejlődési periódusok szerint módosulásokon ment át és hogy ezért a magántulajdon megszüntetése is igen jelentékeny befolyást gyakorol majd rá.

21. kérdés. *Fennmaradnak-e a kommunizmusban a nemzetiségek?*

— A közösség elve szerint szövetségre lépő népek nemzetiségei ezen egyesülés révén éppannyira kénytelenek lesznek keveredni és ezáltal megszűnni, ahogy a különféle rendi és osztálykülönbségek elesnek alapzatuk, a magántulajdon megszűnésével.

22. kérdés. *Elvetik a kommunisták a fennálló vallásokat?*

— Minden eddigi vallás egyes népek vagy népcsoportok történelmi fejlődési fokainak a kifejezése volt. A kommunizmus azonban az a fejlődési fok, amely minden fennálló vallást feleslegessé tesz és megszüntet.

A kongresszus nevében és megbízásából

A titkár
Heide

Az elnök
Karl Schill

London, 1847 június 9.

IV

A központi vezetőség levele a hamburgi csoporthoz

London, 1847 június 24.

A központi vezetőség a Szövetséghez Hamburgban

Kedves Testvérek,

A múlt hónap 18-ról kelt leveleteket a berlini melléklettel együtt rendben megkaptuk és örülünk, hogy mindig késznek találtunk még benneteket arra, hogy szóval és tettel igazságunkért munkálkodjatok. —

Ezennel megküldjük nektek a kongresszusnak a Szövetséghez intézett levelét az új szervezeti szabályzattal és a kommunista hitvallás tervezetével együtt és kérünk benneteket, hogy mihamarabb lehetséges, válaszoljatok a következő hat pontra, hogy már most megkezdhessük a szükséges előmunkálatokat a második kongresszusra:

1. Meg vagytok-e elégedve a kongresszus munkájával és egyetértetek-e az általa hozott határozatokkal;

2. Elfogadjátok-e vagy elvetitek az új szervezeti szabályzatot;

3. Tudtok-e nekünk a kongresszusi levélben megjelölt célokra negyed- vagy félévénként pénzeszközöket juttatni és mennyit;

4. Már körzetet alkottok-e vagy melyik helységgel alkothattok ilyet a legkönnyebben és legjobban. — Lásd a szervezeti szabályzat 14. cikkelyét; —

5. El lehet-e esetleg helyezni vidékeken a Szövetség augusztusban megjelenendő sajtószervét és hány példányban;

6. Terjesztik-e és hogyan a szociális és kommunista eszméket a nép között vidékeken és milyen visszhangra találnak nála. —

Kérünk továbbá benneteket, hogy a kommunista hitvallás tervezetét komolyan vitassátok meg körötökben és minden pótlást vagy módosítást, amelyet tanácsosnak tartotok, mielőtt lehet, küldjétek meg, hogy ezeket rendezhessük és megtárgyalásra a következő kongresszus elé terjeszthessük, amely azután véglegesen megfogalmazza majd a hitvallást.

Ugyancsak jó lenne, ha már most megtárgyalnátok, hogy egyedül vagy egy más helységgel közösen tudtok-e küldöttet meneszteni a következő kongresszusra és erről értesítenétek bennünket. —

Reméljük, megteszték minden tőletek telhetőt, hogy a Szövetséget Altonában, Magdeburgban, Berlinben és másutt fenntartsák és megszervezzék és ezért kérünk benneteket, hogy a nevezett helyeken levő tagokhoz, hacsak lehet, juttassátok el a szervezeti szabályzatot, a hitvallás tervezetét, valamint a kongresszusi levelet. —

Végül még meg kell jegyeznünk, hogy mivel most csak a kongresszusnak van joga módosításokat eszközölni a szervezeti szabályzatban, nektek egyszerűen ki kell jelentenetek, hogy elfogadjátok vagy elvetitek-e: ha mégis módosításokat vagy pótlásokat tartotok szükségesnek, kérjük, hogy erre vonatkozó javaslataitokat küldjétek el, akkor ezeket a következő kongresszus elé terjesztjük, amelynek tárgyalnia és döntenie kell erről.

És most búcsúzunk, testvérek. — Abban a reményben, hogy *hamarosan* jó híreket kapunk tőletek, szívélyesen üdvözlünk mindnyájatokat. —

A központi vezetőség
névében és megbízásából

Az írnok
Joseph Moll

Az elnök
Karl Schapper

Minthogy W. Marr Hamburgban van, valószínűleg tehát személyesen ismeritek, kérdezzük benneteket, nem lenne-e lehetséges és jó megnyerni őt ügyünknek?

Cím Mrs. Ross
44, Chester Street, Kennington Road
London

A központi vezetőség első negyedévi jelentése

1847 szeptember

A központi vezetőség a Szövetséghez

Világ proletárjai, egyesüljetek !

Testvérek.

Már három hónap telt el azóta, hogy a kongresszust megtartottuk és levelét elküldtük nektek; ezért megint beszámolunk nektek azóta folytatott munkálkodásunkról és áttekintést adunk a Szövetség jelenlegi állapotáról.

Sajnáljuk, hogy nem közölhetünk veletek nagyon örömdetes híreket, de elhatároztuk, hogy mindenről őszintén beszélünk veletek, akár örömdetes az, akár elszomorító. Némelyek nyilván azt gondolják, hogy a dolgok legjobb oldalát kell mindig kiemelni, nehogy az emberek elveszítsék a kedvüket; mi ellenben azt a nézetet valljuk, hogy mindenkinek ismernie kell az óriási és sokszoros nehézségeket, amelyekkel meg kell küzdenünk. — Aki valóban férfi, azt ez nem riasztja el, hanem ellenkezőleg, újabb tevékenységre sarkallja. Ameddig Szövetségünk nem áll erősen és biztosan, ameddig nem avatkozik be hatékonyan a korviszonyokba, addig munkálkodásunknak nincs jelentősége. — Igaz, most új alapzatunk van és úgy látszik, itt-ott újult buzgalommal munkálkodnak is, de általában még messze vagyunk attól a ponttól, amelyen már rég állnunk kellene. — Amikor a kongresszusi levél elment, azt reméltük, hogy mindenhonnan kedvező és határozott válaszokat kapunk majd rá. — A központi vezetőség kísérőlevelet fűzött hozzá, amelyben még egyszer kiemelte a megválaszolandó pontokat és kérte a gyors és határozott válaszokat. —

Határozott választ mostanáig csak a brüsszeli körzettől kaptunk,⁷ más helyekről jelezték a levél átvételét, megköszönték buzgalmunkat, néhány általános megjegyzést tettek és ez volt minden. —

Miből ered ez a hanyagság és hová vezethet? — Sok német proletár szeretne felszabadulni, de ha nem látnak buzgóbban munkához, mint eddig tették, akkor valóban nem jutnak messzire. — A sült galamb nem repül a szánkba. — Sokakat szellemi tunyaságuk gátol a munkálkodásban; mások sokat beszélnek ugyan, de ha pénzáldozatot kívánnak tőlük, elfancsalodik a képük, különféle kifogásokat hoznak fel és semmit sem adnak; megint másokban jókora mennyiségű burzsoá gyávaság lakozik, mindenütt rendőröket és csendőröket látnak és sohasem hiszik, hogy itt az idő a cselekvésre — az ember hascsikarást kap, ha áttekint az egész jövés-menésen. A legtöbb proletár, még hozzá a leginkább tetterősek, akik Sziléziában, Szászországban, a Porosz-Rajna-tartományban, Vesztfáliában és Hessenben élnek, kevés útmutatást kap vagy egyáltalán semmit, legalábbis nem kommunistát.

Ezért még egyszer felszólítjuk Szövetségünk tagjait, ébredjenek fel végre álmukból és lássanak munkához, s azt kívánjuk, hogy mindenekelőtt adjanak határozott választ a kongresszusi levélre, hogy legalább tudjuk, kire számíthatunk.

⁷ Lipcséből tegnap kaptunk levelet, lásd alább. — *Lábjegyzet az eredetiben.*

A kongresszus befejezése után a kongresszusi levelet, az új szervezeti szabályzatot, a kommunista hitvallást és a központi vezetőség egy kísérőlevelét megküldtük Svájc, Franciaország, Belgium, Németország és Svédország tíz városába, ahol csoportok léteznek. — Továbbá két meghatalmazott megbízottat küldtünk Londonból Amerikába, egyet Norvégiába, egyet Németországba és egyet Hollandiába. — Mind megígérték a központi vezetőségnek, hogy minden tőlük telhetőt megtesznek és azokon a helyeken, ahol tartózkodni fognak, nyomban új csoportokat alapítanak és ezeket kapcsolatba hozzák velünk. —

A kongresszus határozata értelmében a Szövetség új sajtószervének augusztusban meg kellett jelennie, megígérték, hogy cikkeket küldenek számára és pénzeszközökkel is támogatnak bennünket — azonkívül minden szövetségi tagot felszólítottunk, hogy erejéhez mérten segítsen. — Sajnos a legtöbb ígért itt is megint üres szó maradt. A brüsszeli körzet kivételével, amely egyelőre havi egy font sterlinget szabott ki a sajtóra és öt frankot a propagandára, és Heide testvér kivételével, aki egy cikket küldött nekünk, eddig semmit sem kaptunk. A szerkesztőbizottság, amelynek egyik hétről a másikra ígérték, hogy elküldik a szükséges cikkeket, a végén kénytelen volt maga elvégezni mindent, hogy legalább a mutatószám megjelenjék. Ha a jövőben nem kapunk több támogatást, mint eddig, akkor ebben sem jutunk messzire. Hogy nyomdánkat teljesen olyan állapotba hozzuk, hogy a Szövetség sajtószervén kívül még röpiratokat és kisebb brosrúkat is nyomhassunk, még 600 frankunk hiányzik. — Csupán Londonban ezt nem tudják előteremteni. —

A kongresszusi levél óta a következő helyekről kaptunk híreket.

1. *Svédország.* Az egyik innen küldött megbízottól, aki Helsingörön át ment Svédországba és gyalog bejárta az országot, május 23-i kelettel Upsalából kaptunk levelet. Ez a megbízott itt Londonban, mivel semmi egyebe nem volt, kommunista röpiratokkal töltötte meg tarisznyáját, s ezeket sikeresen átvitte a határon Svédországba. — Azt írja nekünk, hogy mindazokban a városokban, ahol német munkások élnek, felkereste őket műhelyeikben, szétosztotta közöttük röpiratainkat és hogy tanításai nagy visszhangra találtak náluk. Sajnos minthogy nem kapott munkát, nem maradhatott egy-egy helyen elég sokáig ahhoz, hogy csoportot alapítson. — Stockholmban átadta az ottani csoportnak (északi kommunista előőrünknek) a központi vezetőség első két levelét, s hírei új bátorságot öntöttek az ottani testvérekbe. — Stockholmból Upsalába ment, onnan Gävlebe, ahol egy ideig dolgozott és most útban van Umeåba és Torneåba. Kommunista megbízott a lappok között!

A Szövetség egyik tagja, aki Karlskronából érkezett Londonba, mondta el nekünk: C. testvér, aki korábban Párizsban és Londonban volt, W.-ben csoportokat alapított és a Szövetség ott már több mint 100 tagot számlál. A Karlskronai testvér megadta nekünk C. címét, és mi el fogjuk neki küldeni ezt a levelet az új szervezeti szabályzattal és az ottani szövetségi tagokhoz intézett külön felhívással együtt. — Stockholmból egy július 8-i keletű levelet kaptunk. Ottani testvéreinket a legnagyobb buzgóság tölti el alapelveink iránt. Egy papnak, aki nyilvánosan támadta a kommunizmust, a Szövetség egyik tagja, Forssell testvér egy svéd nyelven írt brosrúában válaszolt, amelyben a népnek is megmagyarázza alapelveinket. — Az „Aftonbladet”, Svédország legnagyobb lapja is védelmezi a kommunizmust a klerikalizmussal szemben. Továbbá ezt írják nekünk: („A művelődési egyesület itt Stockholmban, amelyet azelőtt a kommunizmus tornácának tekinthettünk, most sajnos a filiszterek karmai közé került. Ellenben az itteni skandináv társaságon belül, amelynek valamennyien

tagjai vagyunk, és amelynek elnöke a mieink közül való, tiszta és makulátlan a demokratikus elem, és ebből a társaságból toborozzuk tagjainkat.”) Nyomban miután ezt a levelet megkaptuk, leírtuk a kongresszusi levelet, a kommunista hitvallást és a szervezeti szabályzatot latin betűkkel, mivel a legtöbb svéd nem tudja elolvasni a német betűket, és mindezt elküldtük nekik postán. — Erre a legutóbbi küldeményünkre várjuk a választ.

Németország. Mintegy hat héttel ezelőtt egy megbízott ment innen Berlinbe, aki magával vitte irományainkat az ottani testvérek számára és kitartásra buzdítja őket. — Csak körülbelül egy hetet akart ott tartózkodni és aztán Lipcsébe akart utazni, s onnan jelentést tenni nekünk. Rövidesen hírt várunk tőle. —

A br.-i⁸ testvérek jelezték, hogy megkapták irományainkat és ígérték, hogy legközelebb mindenre válaszolnak, ami eddig még nem történt meg.

A h[amburgi] testvérek jelzik, hogy megkapták az irományokat és sajnálkozásukat fejezik ki amiatt, hogy megváltoztattuk az Igazak Szövetsége nevet, amelynek visszaállítását kívánják; továbbá kijelentik, egyáltalán nem tetszik nekik, ha W. Weitling és Grün hívei ellen olyan rettentően hadakozunk, ahogy ez a kongresszusi levélben történt. Mérsékletet, egyezséget tanácsolnak és ezt mondják: („ha valaki az elv tekintetében egy fokkal magasabban vagy alacsonyabban áll, azért nem szabad hadakoznunk ellene és szétforgácsolnunk magunkat, mert mit gondoltok, hogyan is munkálkodhatnánk, ha ilyen egyoldalúan akarnánk eljárni; magunkhoz vonzzuk az összes erőket, amelyek előre akarnak haladni és azután meggyőzéssel igyekezünk fokozatosan megnyerni őket eszméinknek.”)

A h.-i testvéreknek azt kell válaszolnunk, hogy a név megváltoztatásának a kongresszusi levélben megadott okai fontosak és hogy ha nem hoznak fel fontos ellenőket, a központi vezetőség a legközelebbi kongresszuson a Kommunisták Szövetsége név megtartását fogja védelmezni. — Az utóbbi név éppen azt mondja ki, amik vagyunk és amit akarunk, a régi név pedig nem teszi ezt. Az Igazak Szövetsége mindent mond és semmit sem — nekünk azonban meghatározottaknak kell lennünk. — Ezért a h.-i testvérek olvassák el még egyszer a kongresszusi levélben felhozott okokat — ha meg tudják őket cáfolni, csatlakozni fogunk hozzájuk —, pusztá érzéseket viszont nem vehetünk figyelembe.

Ami a második pontot illeti, megjegyezzük, hogy semmiképpen sem hadakozunk a weitlingianusok és grüniánusok ellen, hanem csupán csak helyes megvilágításba állítottuk őket. — Ideje, hogy éberek maradjunk, ezért nem foglalkozhatunk tovább rendszerszatócsokkal, akikből hiányzik minden tetterő — nem akarunk hullát magunk után vonszolni. — A grüniánusok olyan emberek, akik sokat fecsegnek egyenlőségről, anélkül hogy tudnák, mit jelent ez a szó, akik mindent megkritizálnak, csak önmagukat nem — egyszerűen beképzelt emberek, akik sokat beszélnek és semmit sem tesznek. Mi nem vagyunk finom burzsoák és ezért nem virágnyelven beszélünk, hanem szívünk szerint, azaz mindent a nevéen nevezünk. —

Több mint tíz éven át prédikáltak a Szövetségben mérsékletet, elnézést és egyezséget, s minden prédikációval, minden testvéri szeretettel szinte semmit sem tettünk és tavaly közel álltunk a pusztuláshoz. — Meg kell változtatnunk eljárásunkat, helytelen, ha azt kívánjuk, hogy egész életünket pepecseléssel és

⁸ Valószínűleg: Bréma vagy Breslau. — Szerk.

álmodozással töltjük el. — Véleményünk: 100 derék ember jobb mint 1000, akiknek a fele határozatlan és lagymatag. — Ahelyett hogy hátramaradnánk és a bénákat segítenénk, bátran menetelünk előre, ezáltal valószínűleg a többiek is valamivel fürgébben szedik majd a lábukat. — Egyébként úgy látszik, hogy a h.-i testvérek szintén nem jutottak még messzire a mérsékletükkel, hiszen a propagandára és a sajtóra küldendő pénzről mit sem írnak, a Szövetség sajtószervéről pedig kijelentik, hogy a munkanélküliség elharapódzása miatt csak néhány számot vehetnek. —

Itt ki kell jelentenünk, hogy minden Szövetségi tagnak meg *kell* vennie az újság egy példányát, s ha ő nem tud érte fizetni, akkor a csoportnak, amelyben van, kell ezt tennie. —

Még egyszer, testvérek, ne engedjétek, hogy az időhöz nem illő mérséklet, ellenkező erők összezavarása egész erőnket megsemmisítse és a többi párt gúnyjának tárgyává tegyen minket — erőteljes hatást fejthetünk ki, ha csak akarunk, s ha akarunk, nincs szükségünk másra, mint bátorságra, bátorságra és bátorságra! ha emberek nem tudnak vagy nem akarnak olyan messze menni, mint mi tesszük, — jó, ha becsületesen gondolják, nem tagadjuk meg tőlük megbecsülésünket, de ha hátralépésre szólnának fel bennünket, hogy velük egyesüljünk, azt kiáltjuk: soha többé. —

L[ipcse]i testvéreink egy idővel ezelőtt azt írták, hogy több tagjuk, a központi vezetőség kissé éles levelétől megfélemlítve, visszavonult. A többiek megígérték, hogy hűségesen összetartanak és erejüktől telhetően munkálkodnak. — Csak szerencsét kívánhatunk az l.-i testvéreknek, hogy megszabadultak olyan emberektől, akiknek nincs bátorságuk férfinak lenni. Az a levél, amelyet tegnap kaptunk L.-ből, már egészen más, erőteljesebb stílusban íródott, mint a korábbiak — látszik, hogy az ottani csoport megszabadult a felemáságoktól. —

Az l.-i csoport először is úgy véli, hogy a hitvallást tudományosabban és a társadalom valamennyi osztályához jobban hozzáalkalmazva szükséges megformálni. — Szinte teljes átalakítást javasol és megadja ennek okait. A javasolt módosításokat a legközelebbi kongresszus elé terjesztjük megtárgyalásra. A levélben említett legtöbb ponttal a központi vezetőség egyetért. — A csoport továbbá kijelenti, hogy lapunkból a tagok példányain kívül még 12-t akar venni terjesztésre. Ha minden csoport követné az L.-ben adott példát, a Szövetség sajtószerve hetenként jelenhetne meg és fele árért. — A propagandára és sajtóra gyűjtött járulékokat kérjük mielőtt lehetséges elküldeni nekünk. — Reméljük, hogy L.-ben hamarosan egy második csoport jön létre, ha azonban nem ez történne, akkor az l.-i csoport a bl.-i⁹ csoportokhoz csatlakozhat; a szükséges intézkedéseket meg fogjuk tenni.

M.-ből¹⁰ semmi hírt sem kaptunk és címet sem tudunk ott, mivel ottani levelezőnk állítólag elutazott Párizsba. — Iparkodni fogunk minél gyorsabban helyreállítani a kapcsolatot az ottani csoportokkal.

M[ain]zba nem küldhettük el postán a kongresszus levelét. — Csak négy héttel ezelőtt ment el oda egy itteni tagunk, akinek mindent átadtunk. — Ezért eddig még nem kaphattunk választ onnan. Egy levélben, amelyet egy idővel ezelőtt kaptunk a m[ain]zi tagoktól, értesítenek bennünket, hogy egy második csoport van ott alakulóban, s ezáltal körzet jön létre. — M[ainz]i

⁹ Valószínűleg: berlini — Szerk.

¹⁰ München vagy Mannheim; az I. dokumentum mindkét helyen említ csoportokat. — Szerk.

testvéreinknek állandóan nyakukon ül a rendőrség. Ez azonban csak annál inkább tüzei őket arra, hogy erőteljesen munkálkodjanak ügyünkért. — Tisztelet a nagyszerű m[ain]zi proletároknak; ha Németországban mindenütt így munkálkodnának, mint ott, ügyeink ragyogóan állnának.

Hollandia. A[msterda]mban egy művelődési egyesület működik, amely kapcsolatban áll velünk és amelyben derék férfiak vannak. — Három héttel ezelőtt egy meghatalmazott megbízottat küldtünk oda, hogy csoportot alakítson.

Amerika. A megbízott, aki a tavasszal New Yorkba ment innen, szomorú képet ad a Szövetség újvilágbeli állapotáról. — New Yorkban a Szövetség már remek előrehaladást ért el, amikor megérkezett Weitling és közejük vetette a viszály fákláját. — Az üléseken a leghevesebb veszekedésekre került sor és ennek következtében az egész építmény összeomlott. — A New York-i csoportok azelőtt mindig mérsékletre intettek bennünket és sürgetően kérték, hogy béküljünk ki Weitlinggel; minthogy most, két héttel Weitling megérkezése után, maguk is a leghevesebb vitába keveredtek vele, a levelezők ennek következtében úgy elkedvetlenedtek, hogy egyáltalán nem akartak többé nekünk írni, hogy ne kelljen feltárniok az ottani Szövetség szomorú állapotát. — Ezt írja nekünk az ottani megbízott; ilyen körülmények között semmit sem tudott csinálni New Yorkban és most elutazott Wisconsin államba, ahol, ígéri, tőle telhetően munkálkodik majd ügyünk érdekében.

Philadelphiában több szövetségi tag van még, akiket sürgősen felkértünk, hogy alapítsanak ott megint csoportokat. — Azt a két megbízottat, akik néhány héttel ezelőtt innen New Yorkba és Philadelphiába mentek, felhatalmaztuk, vessenek latba mindent, hogy a nevezett helyeken a Szövetséget a módosított szervezeti szabályzat szerint helyreállítsák.

Franciaország. M[ar]s[eille]-ben a helyzet még olyan, mint azelőtt. — L[yon]ból több tag odautazott és megígérték, minden lehetőt megtesznek, hogy a Szövetségbe ott új életet vigyenek.

L[yon]ból azt írják, hogy a Szövetség tagjai ott tőlük telhetően munkálkodnak és a hitvallásról vitatkoznak. — Az új szervezeti szabályzattal, a felvételre vonatkozó 7. szakasz kivételével, az L.-i körzet egyetért. — Az L.-iak úgy vélik, hogy nem szükséges a felvételre jelentkezőktől fogadalom letételét kívánni, mivel sok bizonyíték van arra, hogy emberek mindent megfogadtak és semmit sem tartottak meg; főleg az életmódot kell tekintetbe venni. — Az a megjegyzésünk az L.-iakhoz, hogy nem fogadalmat kívánunk, hanem becsület-szót. Továbbá ezt írják az L.-iak.

([„]Minthogy szeptemberben megint válságos helyzetben vagyunk, kérjük, tegyenek indítványt a párizsiaknak, nem nélkülözhetnének-e néhány derék tagot, akik hajlandók áldozatot hozni a közös ügynek és egy ideig L.-ban tartózkodni. — A régi tagok mind el akarnak utazni és ezért hiányoznak az olyan emberek, akik a vezetést átvehetnék.

Ezért igyekezzetek a feloszlást, amelyre kilátás van, megelőzni.[’’])

„Hogy a lapból, amely nálatok megjelenik majd, mennyit vehetünk, azt még nem tudjuk meghatározni, mert minden másképp fog alakulni.”

A sajtóra és a propagandára küldendő pénzről nem írnak semmit. —

Kérjük a párizsi testvéreket, hogy sürgősen, mielőtt lehetséges, küldjenek néhány derék tagot L.-ba.

Párizsból azt írták nekünk, hogy ott a szervezeti szabályzatot egyhangúlag elfogadták, hogy a csoportokban a hitvallásról vitatkoznak és hogy a tagok száma jelentékenyen gyarapodott. A vita eredményeiről még nem tudunk,

arról sem kaptunk hírt, hogy gyűjtöttek-e a sajtóra és a propagandára. Egyébként a párizsiak becsületére el kell mondanunk, hogy az utóbbi időben jókora pénzázdozatokat hoztak azáltal, hogy egy küldöttet menesztettek a kongresszusra és egy megbízottat Svájcba. —

Egy párizsi szövetségi tag magánleveléből, amelyet átadtak a központi vezetőségnek, sajnos szemlátomást az tűnik ki, hogy a párizsi csoportokban még sokan vannak, akik még nem szabadultak meg Grün badarságától és Proudhon szerfelett furcsa eszméitől. — Csodálatosképpen úgy látszik, hogy ezek az emberek, akik a Kommunisták Szövetségének a tagjai, elvetik a kommunizmust; egyenlőséget akarnak és más semmit. — Úgy látszik, hogy ez a belső viszály az oka azután annak is, hogy Párizsból oly ritkán kapunk híreket. Proudhon olyan valódi német-filozófiaivá lett, hogy már maga sem tudja mit akar; Grün a Proudhon nézeteit még valamivel homályosabbá tette, itt aztán persze nem lehet kívánni, hogy azok az emberek, akik e két férfiú tanításait követik, tisztában legyenek velük. — Proudhon és Grün híveit felhívjuk, hogy olvassák el Marx „Misère de la philosophie” című könyvét, amelyet mint halljuk németre is lefordítottak, és be fogják látni, hogy az ő egyenlőség-államuk, amelyet sok szóval és köntörfalazással követelnek, nem más, mint a mai állam. — Így egy hibás eszmekörben forognak és a végén megint oda érkeznek el, ahol korábban voltak. —

Felszólítjuk a párizsi kommunistákat, hogy szilárdan tartsanak össze és hassanak oda, hogy a téves eszmék tűnjenek el a csoportokból. Ha Grün és Proudhon hívei kitartanak alapelveik mellett, akkor, ha becsületes emberek akarnak maradni, ki kell lépniök a Szövetségből és csakis külön kell munkálkodniok. — A mi Szövetségünkben csak kommunisták lehetnek. — Ameddig Grün hívei ott vannak csoportjainkban, sem ők, sem mi nem fejthetünk ki hatékony propagandát; az erők szétforgácsolódnak és a fiatal emberek elkedvetlenednek — tehát jobb a szétválás, mint a belső viszály. —

A kitasztatott weitlingiánusok megint egy hosszú levelet írtak nekünk, amelyben kikelnek ellenünk és a párizsi csoportok ellen, s azt állítják, hogy ők a valódi kommunisták. A végén egy biztos címet kérnek tőlünk, mivel még lennének megbízásaik számunkra. — Arról azonban, hogy bár kisebbségben vannak, a Szövetség egész párizsi kasszáját, amely egyiküknek a kezében volt, megtartották maguknak, arról semmit sem szólnak. — Az ilyen eljárás persze megfelel főnökük lopás-elméletének. —

Mi igen udvariasan írtunk nekik, hogy kötelességünk és meggyőződésünk szerint cselekedtünk és ki fogunk tartani amellett, amit jogosnak ismertünk fel. Ezért sértéseik leperegnek rólunk. — Megküldtük nekik a kívánt címet, de azóta semmi többet nem hallottunk róluk. —

Svájc. A központi vezetőség értesítette a La Chaux-de-Fonds-ban levő testvéreket, hogy hamarosan egy megbízott érkezik hozzájuk, és felszólította őket, hogy tőlük telhetően működjenek közre a Szövetség svájci újjászervezésében.

A berni csoport már egy ideje kétes fényben jelenik meg. — Arról értesítettek onnan bennünket, hogy kommunista lapot szándékoznak kiadni „Der Wanderer”¹¹ címmel és támogatást kértek tőlünk. —

Mi küldtünk 25 frankot és egy Lausanne-ra és La Chaux-de-Fonds-ra szóló 50 frankos utalványt. Ezt a pénzt azonban a berniek Karl Heinzen röpiratainak kinyomtatására fordították — aki már akkor kijelentette, hogy ádáz

¹¹ — „A vándor” — Szerk.

ellensége a kommunistáknak. — Június 29-én újabb levelet kaptunk Bernből, amelyben értesítettek bennünket, hogy az ifjúnémetek minden eszközt felhasználnak, hogy a kommunisták ellen dolgozzanak Svájcban és felszólítottak, hogy mihamileg lehetséges, alapítsunk egy sajtószervet. Ugyanakkor megküldték nekünk „Der deutsche Hunger und die deutschen Fürsten”¹² című kis röpiratot, és önkéntes járulékokat kértek tőlünk, hogy a [„Kriegsartikel”]-t, a [„Vorbereitung”]-ot¹³ stb. tovább terjeszthessék. Ezt írták: „Némely embernek a republikánus pártban nemes szándékai lehetnek ugyan, nevezetesen a bátor Heinzennek, de meg van kötve a keze, nem a lelke a német közársasági mozgalomnak, pillanatnyilag a jobbkez ő stb.”

Heinzen a leghevesebben a kommunisták ellen nyilatkozott; ám a berni csoport kinyomatja és terjeszti röpiratait és úgy látszik szoros kapcsolatban áll vele. Ez nekünk gyanúsaként tűnt és tűnik. — Nem akarjuk, hogy az orrunknál fogva vezessenek bennünket; ma minden becsületes embernek nyíltan ki kell tűznie zászlaját. Ezért egy erélyes levelet írtunk a berni csoportnak és mielőbbi felvilágosítást kértünk, de máig még semmi választ nem kaptunk.

Megbízottunk Genfből azt írja, hogy ügyeink ott igen öröndetesen haladnak. — Két szövetségi tag a tavasszal Genfben egy csoportot alapított, mialatt a megbízott ott tartózkodott, egy második jött létre és kilátásban volt a harmadik. — Azonkívül van egy nyilvános egyet, amelyet derék kommunisták kiképzésére használnak fel. Ezért úgy látszik, pártunk Genfben megint megvetette a lábát, és ha ottani testvéreink továbbra is oly buzgón munkálkodnak, mint eddig tették, akkor a kommunisták Svájcban hamarosan erősebbek lesznek, mint valaha. — La Chaux-de-Fonds-ba, mint a megbízott írja, a kitasztatott weitlingiánusok már több levelet írtak, melyek tele vannak a leggyalázatosabb személyeskedésekkel több szövetségi tag ellen és amelyekben az ottani tagokat felszólítják, hogy csatlakozzanak hozzájuk. — A La Chaux-de-Fonds-i csoportok azonban nem mentek bele ezeknek az embereknek a kérésébe és meg akarják várni megbízottunk megérkezését, hogy határozott feleletet adjanak. Genfből a megbízott kapcsolatba lépett a lausanne-i Petersennel, aki még meglehetősen jelentékeny befolyással van a svájci kommunistákra. Remélhetőleg megbízottunknak sikerülni fog megnyerni őt mozgalmunk számára. —

A párizsi weitlingiánusok a Szövetségünkől lopott pénzen egy bizonyos Hornschuh megbízottként Svájcba küldtek, hogy az ottani csoportokat állítsa az ő oldalukra. Ez a Hornschuh jelenleg Lausanne-ban van. Korábban Londonban tartózkodott; ezért pontosan ismerjük és állíthatjuk, hogy egyáltalán nem képes bármiféle propagandát csinálni. — Rettentően unalmas fecsegő és máskülönben sem ér sokat. — Amikor elment Londonból, csoportjától egy kis előleget kért az útra, megígérve, hogy a pénzt a legrövidebb időn belül visszafizeti. A csoport megszavazott neki 25 frankot. — Azóta két év telt el, és Hornschuh, bár gyakran figyelmeztették, még semmit sem fizetett vissza. Valóban szomorú, hogy olyan emberek, mint Hornschuh, akiknek egyetlen célja, hogy lustaságuknak és önhittségüknek hódoljanak, még most is találnak alkalmat arra, hogy a proletárok keservesen keresett pénzét elverjék.

Megbízottunk most a Genfi-tó melletti városokat keresi fel, és azután La Chaux-de-Fonds-ba stb. megy majd. — További pénzeszközöket kért tőlünk,

¹² — „A német éhség és a német fejedelmek” — Szerk.

¹³ — a „Hadicikkely”-t, az „Előkészület”-et — Szerk.

hogy ezt az utazást megtehesse; mindjárt küldtünk neki 50 frankot, amelyet azonban kölcsön kellett vennünk, mert pénztáraink kimerültek. —

Belgium. Belgiumban jól áll az ügyünk. — A kongresszus óta már két körzet alakult ebben az országban; az egyikkel, amelynek székhelye L[üt]t[ich], még nem állunk közvetlen kapcsolatban, de mindennap várjuk levelüket.

A b[rü]ssz[e]li körzet kapcsolatban áll a Porosz-Rajna-tartománnyal és erőteljesen dolgozik. Már alapított egy dalegyletet és egy művelődési egyletet; mindkét egyletet szövetségi tagok vezetik és a Szövetség előiskolájául szolgálnak.

B[rü]ssz[e]lben a szervezeti szabályzatot elfogadták; ellenben két módosítást javasoltak a legközelebbi kongresszuson való megtárgyalásra. — A javasolt első módosítás az I. szakasz 3. cikkelyének e pontját illeti, a második az V. szakasz 21. cikkelyét. A b[rü]ssz[e]liek ezt mondják: „Apolitikusnak tartjuk megtiltani a szövetségi tagoknak, hogy politikai vagy nemzeti egyesülethez tartozzanak, mivel ezáltal megfosztjuk magunkat az ezekre az egyesületekre való befolyás minden lehetőségétől.” Továbbá a 21. cikkelyt illetően: „Ha forradalmibb idők jönnek, ez a korlátozás a kongresszus minden energiáját megbénítja. Emlékszünk, hogy 1794-ben ugyanezt a követelést támasztották a konventben az arisztokraták, hogy minden cselekvést megbénítsanak.”

Kérjük a csoportokat, hogy az említett javaslatokat vizsgálják meg tüzetesen és kongresszusi képviselőiknek adjanak erre vonatkozó utasításokat.

A kommunista hitvallást illetően sok fontos módosítást javasoltak, amelyeket a kongresszus elé fogunk terjeszteni megtárgyalásra. —

Mint már fentebb említettük, a b[rü]ssz[e]li körzet egyelőre 25 frankot szavazott meg a sajtóra, a propagandára pedig 5 frankot havonta. — Kérjük a többi körzetet, hogy minél hamarabb kövesse az itt adott példát.

London. Londonban az új szervezeti szabályzatot egyhangúlag elfogadták és valamennyi csoportban buzgón vitáznak a hitvallásról. — Mihelyt a viták befejeződnek, az itteni körzeti vezetőség elküldi nekünk az összes javasolt módosításokat és pótlásokat. — Az utóbbi két hónap alatt nagyszámú szövetségi tag utazott el innen, de hamarosan megint kitöltjük a keletkezett hézagokat. A művelődési egyletekben olyan előiskoláink vannak, melyeknek nagy haszna napról napra világosabb. —

A londoni körzetben a legnagyobb egység uralkodik és a legjobb akarat arra, hogy tőlük telhetően ügyünkért munkálkodjanak. — Az utóbbi fél évben itt az irományokra stb., az újsághoz, levélportóra és nyomdaköltségekre, a kongresszus okozta költségekre, megbízottakra stb. több mint ezer frankot adtunk ki. — Továbbá minden tagnak heti 3 pennyt kell a művelődési egylet pénztárába fizetnie és azonkívül szinte nem múlik el ülés, amelyen ne rendeznének magángyűjtést segélyre szorulóknak javára. — Tagjainknak több mint a fele munka nélkül és nyomorban van — ezért lehetetlen, hogy egyedül mi viseljük az összes terheket, ahogy eddig tettük. — Ezért kénytelenek vagyunk az összes körzeteket és csoportokat sürgősen felkérni, hogy tőlük telhetően és a lehető leggyorsabban küldjenek hozzájárulást a szövetségi nyomda teljes berendezésére, lapunk folytatására és a propagandára — mi a jelen pillanatban teljesen kimerültünk. Azelőtt mi mindig küldtünk pénzt, mihelyt kívánták, ezért azt hisszük, el is várhatjuk, hogy most ne hagyjanak cserben minket. —

Szövetségi újságunk mutatóványszáma Londonban jól fogy és nagy feltűnést kelt az itt élő külföldiek között. — Több könyvkereskedésben és újságosboltban tettük ki eladásra. Valamennyi címre küldtünk példányokat és még

1000 darab van raktáron, hogy mindenüvé, ahol még kérnek példányokat, küldhessünk.

Ezzel befejeztük jelentésünket a Szövetség állapotáról és munkálkodásunkról; most magatok ítéldetitek meg, hogyan állnak ügyeink és hogy a központi vezetőség mint a Szövetség végrehajtó hatalma az utóbbi három hónap folyamán megtette-e kötelességét. —

Be fogjátok látni, hogy mint már levelünk elején megmondtuk, itt-ott buzgón munkálkodnak ugyan, de egészében véve még messze vagyunk attól a pozíciótól, amelyet már rég el kellene foglalnunk. Ezért reméljük, testvérek, hogy most minden erőfőket latba vetitek, hogy gyorsan előre lépjünk, és hogy a következő jelentésben öröndetesebb híreket közölhessünk, mint eddig tehettük.

De mielőtt befejeznénk, arra kell még kérnünk benneteket, hogy komolyan vegyétek figyelembe a következő pontokat. Sürgősen kérjük:

1. Valamennyi körzet és magában álló csoport, ha csak valahogy teheti, válasszon egy képviselőt a legközelebbi kongresszusra és gondoskodjék arról, hogy az illető ez év november 29-re Londonba érkezessen. — Tudjátok, hogy az első kongresszuson nem hozhattunk végleges határozatokat és ezért szükségesnek tekintettük, hogy még ebben az évben egy második kongresszust tartunk. — Ez a második kongresszus szerfelett fontos lesz, mert nemcsak a kommunista hitvallást kell megszövegeznünk, hanem a Szövetségnek és sajtószervének végleges megszervezéséről, valamint propagandánk jövőbeli menetéről is határoznia kell. — Ezért elengedhetetlenül szükséges, hogy ezen a kongresszuson a lehető legtöbb képviselő jelenjék meg. — Testvérek!, reméljük, hogy nem riadtok vissza semmiféle áldozattól kötelességetek teljesítésében; —

2. Valamennyi körzet és csoport, amely még nem rendezett gyűjtést a sajtóra és a propagandára, haladéktalanul tegye meg ezt. — Ha mindenki ad *valamit*, akkor módunkban lesz erőteljesen munkálkodni. — Pénz nélkül nem csinálhatunk propagandát. — Azokat a körzeteket és csoportokat, amelyek már rendeztek gyűjtést, kérjük, hogy a gyűjtött összeget a lehető leghamarabb küldjék el; —

3. Valamennyi körzet és csoport, amely még nem küldött határozott választ a kongresszusi levélre, haladéktalanul tegye meg ezt; —

4. Valamennyi körzet és csoport, amely még nem adta meg, hány példányt akar venni újságunkból, azonnal tegye meg ezt. — Továbbá adják meg, hogy milyen úton lehet a lapot a leggyorsabban és a legbiztosabban elküldeni az illető helységekbe; —

5. Valamennyi körzet és csoport értesítsen bennünket, végeznek-e kommunista propagandát az illető vidéken és milyenfajta az, és

6. Minden szövetségi tag küldjön cikkeket és költeményeket lapunk szerkesztőségébe. Az első számba, mint már említettük, több tag ígért cikkeket, de nem tartották meg ígéretüket; ezt csak a hanyagságnak tulajdoníthatjuk, amelynek közöttünk minden bizonnyal nem szabad uralkodnia.

Abban a reményben, hogy hamarosan kedvező és határozott híreket kapunk töletek, üdvözlünk benneteket. —

A központi vezetőség nevében és megbízásából

Karl Schapper

Henry Bauer

Joseph Moll

London, 1847 szept. 14.

Ui. Éppen most, amikor a levelet nyomtatni kellene, kaptunk leveleket a németországi és a svájci megbízottól. —

Németországból ezt jelentik: B[er]l[i]ni testvéreink lelkesedése rendkívüli — különösen az ottani ismert eset után. — A kormány éppen a kezünkre járt. — A kommunista-hűhó által alapelveink a nyilvánosság előtt ismertekké váltak és a nép nemhogy visszariadt volna tőlük, lelkesedett értük. A megbízott ezekkel a szavakkal fejezi be levelét: Testvérek, bizton tekinthetünk a jövőbe, mindenütt derék férfiak vannak, akik védelmezik az igaz ügyet. —

A Svájcból érkezett hírek szerfelett kedvezőek. — A Szövetség ott meg van szervezve és már több mint tíz különböző helyen áll fenn. — Petersen meg van nyerve. A megbízott ezt írja: La Chaux-de-Fonds-ban és Le Locle-ban nézetem szerint Szövetségünk legjobb és legbuzgóbb tagjai találhatók — bátorságuk rendíthetetlen. — Bravo testvérek — előre! — A kitaszított weitlingiánusokat mindenütt elutasítják. — A berni csoporttal való egyenetlenség tisztázódott. — Most kijelentjük, hogy az ottani testvérekkel szemben igazságtalannak voltunk, ők kitartanak alapelveink mellett. — A legnagyobb örömszolgálat, hogy ezt kijelenthetjük. — Továbbit a legközelebbi jelentésben.

A központi vezetőség

Karl Schapper

Joseph Moll

Henry Bauer

Kedves FM.¹⁴

Hze testvér az E. melletti F.-ből írni fog neked — válaszolj neki és bátorítsd őt. — Mit tudtok Stephan Born betűszedőről, aki korábban Hamburgban volt és onnan Párizsba ment? Ha nem tudtok teljesen biztosat mondani nekünk róla, írjatok azonnal Berlinbe és kérjétek meg ottani barátainkat, hogy pontosan érdeklődjenek minden viszonya iránt és postafordultával értesítsenek minket. — *El ne felejtétek ezt; szerfelett fontos.*

K. Schapper

(Fordította Lissauer Zoltán)

¹⁴ Schapper kézírásos utóiratában a címzett kezdőbetűi nem világosan olvashatók. Mintha először egy J-t vagy F-et írt volna, azután ezt a betűt a rákövetkező M. első vonásaként használta fel. A címzett kétségtelenül J. F. Martens. — Szerk.